

ĢENERĀLADVOKĀTA L. A. HĒLHUDA [L. A. GEELHOED]
SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 19. janvārī¹

1. Šajā apelācijas tiesvedībā Komisija lūdz daļēji atcelt Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon Co. Ltd* u.c./Komisija (turpmāk tekstā — “pārsūdzētais spriedums”). Apelācijas sūdzība attiecas tikai uz lietu T-239/01².

Komisijas izmeklēšanas pilnvaru ietvaros pretstatā brīvprātīgai sadarbībai saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību.

I — Atbilstošās tiesību normas

2. Tiesvedībā Pirmās instances tiesā šī tiesa samazināja *SGL* ar Komisijas 2001. gada 18. jūlija Lēmumu 2002/271/EK par procedūru, piemērojot EK līguma 81. pantu un EEZ nolīguma 53. pantu (Lieta COMP/E-1/36.490 — Grafīta elektrodi)³, uzlikto naudas sodu.

Regula Nr. 17

3. Komisijas prasības pamati attiecas uz uzņēmumu sadarbības ar Komisiju noteiktiem aspektiem Regulā Nr. 17 noteikto

4. Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmās regulas par Līguma 81. un 82. panta piemērošanu⁴ (turpmāk tekstā — “Regula Nr. 17”), 15. pants paredz:

“1. Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodu] 100 līdz 5000 norēķina

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — *Recueil*, II-1181. lpp.

3 — OV 2002, L 100, 1. lpp.

4 — OV 1962, 13, 204. lpp.

vienību apmērā, ja tie ar nodomu vai *Pamatnostādnes* nolaidības dēļ:

[..]

b) sniedz nepatiesu informāciju, atbildot uz pieprasījumu, kas izteikts saskaņā ar 11. panta 3. vai 5. punktu [..].

2. Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodu] 1000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību vai lielākā apmērā, bet nepārsniedzot 10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj Līguma 81. panta 1. punktu vai 82. pantu [..].

[..]

Nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma smagumu, gan tā ilgumu.”

5. Komisijas paziņojuma ar nosaukumu “Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu”⁵ (turpmāk tekstā — “Pamatnostādnes”), preambulā ir paredzēts:

“[...] izklāstītie principi nodrošina Komisijas lēmumu pārredzamību un objektivitāti gan no uzņēmumu, gan no Eiropas Kopienų Tiesas viedokļa, vienlaicīgi atbalstot [nostiprinot] Komisijai piešķirto diskrecionāro varu [rīcības brīvību], kas noteikta saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, noteikt sodanaudu [naudas sodu] līdz 10 % apmērā no uzņēmuma apgrozījuma kopējā apjoma. Šī vara jāīsteno ar saskaņotas un nediskriminējošas politikas palīdzību, kura atbilst mērķiem, kas izvirzīti, lai sodītu par konkurences noteikumu pārkāpumiem.

Jaunā metodoloģija [metodika], ko piemēro sodanaudas [naudas soda] apjoma noteikšanai, atbilst turpmāk minētajiem noteikumiem, nosakot vispirms pamatapjomu, ko palielina, ņemot vērā atbildību pastiprinošus apstākļus, vai samazina, ņemot vērā atbildību mīkstinošus apstākļus.”

5 — OV 1998, C 9, 3. lpp.

Paziņojums par sadarbību

apmēru, kas tam tiktu uzlikts gadījumā, ja tas nesadarbotos.

6. Komisijas paziņojumā par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanās⁶ (turpmāk tekstā — “Paziņojums par sadarbību”) ir noteikti nosacījumi, kad uzņēmums, kas sadarbojas ar Komisiju izmeklēšanas gaitā, var tikt atbrīvots no naudas soda, vai tam var tikt samazināts naudas sods, kas citādi tam tiktu uzlikts, kā noteikts šī paziņojuma A iedaļas 3. punktā.

2. Tāds gadījums var būt, ja:

— pirms paziņojuma par pretenzijām nosūtīšanas uzņēmums sniedz Komisijai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kuri būtiski palīdz konstatēt izdarītos pārkāpumus;

7. Paziņojuma par sadarbību A iedaļas 5. punktā paredzēts:

— uzņēmums pēc paziņojuma par pretenzijām saņemšanas ziņo Komisijai, ka tas pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem Komisija balsta apsūdzību.”

“Uzņēmuma sadarbība ar Komisiju ir tikai viens no apstākļiem, ko Komisija ņem vērā, nosakot naudas sodu. [..]”

II — Fakti un apstrīdētā lēmuma pieņemšana

8. D iedaļa noteic:

9. Apstrīdētajā spriedumā Pirmās instances tiesa tai iesniegtās prasības pamatā esošos faktus apkopoja šādi:

“1. Ja uzņēmums sadarbojas, neizpildot visus B un C iedaļā uzskaitītos nosacījumus, tam no 10 līdz 50 % samazina naudas soda

“1. Ar Lēmumu 2002/271 [..] Komisija konstatēja dažādu uzņēmumu dalību

6 — OV 1996, C 207, 4. lpp.

nolīgumos un saskaņotās darbībās grafīta elektrodu jomā EKL 81. panta 1. punkta un Nolīguma par Eiropas Ekonomikas zonu (turpmāk tekstā — “EEZ”) 53. panta 1. punkta izpratnē.

800 miljoniem tonnu, no kurām 280 miljoni tonnu tika izgatavoti elektriskajās arkveida krāsnīs [..].

[..]

2. Grafīta elektrodi tiek izmantoti galvenokārt tērauda ražošanai arkveida elektriskajās krāsnīs. Tērauda ražošana, izmantojot šīs krāsnis, sastāv galvenokārt no pārstrādes procesa, kurā tērauda atkritumi tiek sakausēti jaunā tēraudā, pretēji klasiskajai ražošanai no dzelzs rūdas domnas krāsnīs ar skābekli. Elektriskajā krāsnī metāllūžņu kausēšanai tiek izmantoti deviņi elektrodi, kas izvietoti kolonnās pa trīs. Ņemot vērā kausēšanas procesa intensitāti, elektrodu patēriņš vidēji ir viena vienība astoņu stundu laikā. Elektroda ražošanas ilgums ir apmēram divi mēneši. Šajā ražošanas procesā neviens cits produkts nevar aizstāt grafīta elektrodus.
3. Grafīta elektrodu pieprasījums ir tieši saistīts ar tērauda ražošanu elektriskajās arkveida krāsnīs. Galvenie patērētāji ir metālražotāji, kas pārstāv vismaz 85 % pieprasījuma. 1998. gadā neapstrādātā tērauda ražošana pasaulē pieauga līdz
5. Astoņdesmitajos gados tehnoloģiskie uzlabojumi ļāva ievērojami samazināt elektrodu patēriņu uz tonnu saražotā tērauda. Metalurģijas industriju šajā periodā vienlīdz skāra svarīgs restrukturizācijas process. Elektrodu pieprasījuma mazināšanās radīja pasaules elektrodu industrijas restrukturizācijas procesu. Tika slēgtas vairākas rūpnīcas.
6. 2001. gadā Eiropas tirgu ar grafīta elektrodiem apgādāja deviņi rietumu ražotāji: [..].
7. Piemērojot [..] Padomes Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktu, Komisijas ierēdņi 1997. gada 5. jūnijā vienlaicīgi pēkšņi uzsāka izmeklēšanu [..].
8. Šajā pašā dienā Federālā Izmeklēšanas biroja (FIB) aģenti ASV veica kratīšanu

vairāku ražotāju telpās. Kratišanas rezultātā pret SGL [...] tika uzsākta kriminālvajāšana par noziedzīgu aizliegtu vienošanos. Visi apsūdzētie atzina savu vainu tiem uzrādītajā apsūdzībā un piekrita samaksāt naudas sodu, kas SGL tika noteikts 135 miljonu ASV dolāru apmērā [...].

tika pieņemts lēmums, ar kuru Komisija pārmet uzņēmumiem prasītājiem [...], ka tie ir pasaules mērogā noteikuši cenas, kā arī sadalījuši attiecīgā produkta valstu un reģionu tirgus saskaņā ar “vietējā ražotāja” principu: UCAR un SGL bija atbildīgi par ASV; turklāt UCAR bija atbildīga par noteiktām Eiropas daļām un SGL par pārējo Eiropu; [...].

[..]

10. Pircēju grupas vārdā ASV tika celta civilprasība pret SGL [...] par trīskāršiem zaudējumiem (*triple damages*) un procentiem.
 - elektrodu cenām bija jābūt noteiktām pasaules mērogā;
11. Kanādā [...] 2000. gada jūlijā SGL atzina savu vainu un piekrita samaksāt naudas sodu 12,5 miljonu Kanādas dolāru apmērā par to pašu pārkāpumu. Tērauda ražotāji iesniedza civilprasību pret SGL 1998. gada jūnijā par noziedzīgu vienošanos.
 - katras sabiedrības lēmumus par cenām bija jāpieņem tikai prezidentam vai ģenerāldirektoram;
12. Komisija 2000. gada 24. janvārī attiecīgiem uzņēmumiem nosūtīja paziņojumu par iebildumiem. Administratīvā procesa rezultātā 2001. gada 18. jūlijā
 - “vietējam ražotājam” bija jānosaka cena tirgū tā teritorijā un citiem ražotājiem tai “jāseko”;

- attiecībā uz “tirgiem, kas nav vietējie tirgi”, proti, tirgiem, kuros nav neviena “vietējā” ražotāja, cenas nosaka vienojoties;
 - ražotāji, kas nav vietējie ražotāji, neiesteno agresīvu konkurenci un dodas prom no citu vietējiem tirgiem;
 - kapacitātei nebūtu jāpalielinās (Japānas ražotājiem bija jāsamazina sava kapacitāte);
 - tehnoloģijas ārpus karteļa dalībnieku ražotāju loka netiek nodotas.
14. Lēmumā tālāk ir teikts, ka šie vadošie principi tika ieviesti aizliegtās vienošanās sanāksmēs, kas notika vairākos līmeņos: “patronu” tikšanās, “darba” tikšanās, “Eiropas grupas” tikšanās (nepiedaloties Japānas uzņēmumiem), valstu tikšanās vai reģionālās tikšanās, kas veltītas noteiktiem tirgiem un uzņēmumu divpusējiem kontaktiem.
- [..]
16. Pamatojoties uz konstatētajiem faktiem un juridisko novērtējumu, kas veikts lēmumā, Komisija apsūdzētajiem uzņēmumiem uzlika naudas sodu, kuru summa tika aprēķināta atbilstīgi metodikai, kas izteikta Pamatnostādnēs soda naudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, kā arī paziņojumu par naudas soda nepiemērošanu vai to summas samazināšanu lietās par aizliegtu vienošanos.
17. Ar lēmuma rezolūīvās daļas 3. pantu tiek uzlikti šādi naudas sodi:
- SGL: 80,2 miljoni euro;
- [..].
18. Rezolūīvās daļas 4. pantā attiecīgajiem uzņēmumiem likts pārskaitīt naudas sodus trīs mēnešu laikā, skaitot no lēmuma paziņošanas dienas, pretējā gadījumā maksājot nokavējuma procentus 8,04 % apmērā.”

III — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

10. Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2001. gada 20. oktobrī, *SGL* un daži citi uzņēmumi, pret kuriem bija vērsts apstrīdētais lēmums, lūdza atcelt šo lēmumu.

11. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa *inter alia* nolēma:

“[..]

2) Lietā T-239/01 *SGL Carbon*/Komisija:

— naudas soda summa, kas uzlikta prasītājam ar Lēmuma 2002/271 3. pantu, tiek noteikta EUR 69 114 000 apmērā;

— pārējā daļā prasību noraidīt;

[..].”

12. Pirmās instances tiesa 401.–412. punktā atzina, ka *SGL* nebija pienākuma atbildēt uz noteiktiem Komisijas uzdotiem jautājumiem vai iesniegt noteiktus dokumentus. Tas, ka

I - 5924

SGL tomēr sniedza pieprasīto informāciju, ir jāuzskata par brīvprātīgu sadarbību un par to *SGL* ir jāatlīdzina Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. punkta pirmā ievilkuma izpratnē.

IV — Par apelāciju

13. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu attiecībā uz tā rezolutīvās daļas 2. punktu;

— piespriest *SGL* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

14. *SGL* lūdz Tiesu:

— noraidīt apelācijas sūdzību;

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

V — Apelācijas pamati un galvenie apsvērumi

15. Komisija norāda, ka atsevišķi Pirmās instances tiesas secinājumi 401.–412. punktā pārkāpj Kopienu tiesības, it īpaši Regulas Nr. 17 15. pantu, aplūkojot to kopskatā ar tās 11. pantu, kā arī Paziņojumu par sadarbību. Turklāt Pirmās instances tiesa sprieduma apstrīdētajā daļā ir pieļāvusi kļūdas arī attiecībā uz sprieduma pamatojumu.

16. Komisija izvirza vienu pamatu, kas sadalīts divās daļās, un vienu pakārtotu pamatu.

17. Galvenais pamats, kurā Komisija apšaubā to, vai noteiktas atbildes uz informācijas pieprasījumu principā noved pie uzliktā naudas soda samazināšanas:

- 1) 1999. gada 31. marta informācijas pieprasījumu (pārsūdzētā sprieduma 407.–409. punkts un 410. punkta pirmie trīs teikumi);
- 2) 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumu (pārsūdzētā sprieduma 412. punkts).

18. Otrais, pakārtotais, pamats attiecas uz naudas soda samazinājuma apmēru gadījumā, ja informācija tiek sniegta, atbildot uz iepriekšēju informācijas pieprasījumu (410. punkts).

19. Īsumā tiek izvirzīti šādi apsvērumi.

20. Attiecībā uz prasības galvenā pamata pirmo daļu saistībā ar dokumentiem Komisija apgalvo, ka tai vienmēr ir tiesības pieprasīt uzrādīt dokumentus un šāds pieprasījums nepārkāpj tiesības uz aizstāvību. Tas neaplūko jautājumus, kuru rezultātā varētu tikt atzīta pārkāpuma esamība. Tādējādi Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 408. un 409. punktā pārkāpa pastāvīgo judikatūru. Turklāt šī pieeja ir pretrunā 403., 406. un 407. punktam, kuros Pirmās instances tiesa atsaucās uz šo judikatūru.

21. Turklāt Pirmās instances tiesai bija jānoskaidro, kādā mērā *SGL* faktiski izpildīja šo Komisijas pieprasījumu iesniegt dokumentus. No 1999. gada 8. jūnija atbildes formulējuma izriet, ka tā nenotika. *SGL* atbildē norādīja, ka tai nav visu pieprasīto dokumentu. Līdz ar to nav iemesla piemērot lielāku naudas soda samazinājumu nekā jau ir piešķirts. *SGL* par spīti tam, ka prasīto dokumentu tai nebija, centās palīdzēt fakti izskaidrošanā. Komisija ņēma vērā šo sadarbību. Vienīgie fakti, kurus Komisija neņēma vērā, nosakot samazinājumu, ir tie, kas veido

atbildi uz oficiālo informācijas pieprasījumu. Informācija, kas pārsniedza sadarbības pienākumu, tika ņemta vērā.

pienākumu sadarboties saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu. Turklāt naudas sodu var samazināt tikai tādas sadarbības, kas Komisijai atvieglo pārkāpuma konstatēšanu, rezultātā.

22. *SGL* norāda, ka visi fakti tās 1999. gada 8. jūnija memorandā, kā arī tās atbildēs uz 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumu ir pilnībā jāuzskata par sadarbību, ņemot vērā to, ka nevar nošķirt tiešu pārkāpuma atzišanu un pārkāpumu pierādīšus faktus vai dokumentu, kas pierāda pārkāpumu, uzrādīšanu. Kā uzskata *SGL*, pastāv neierobežotas tiesības klusēt.

23. Ja Tiesa nepiekrīt šim viedoklim, *SGL* uzskata, ka pārsūdzētais spriedums jebkurā gadījumā atbilst judikatūrai.

25. *SGL* piekrīt Pirmās instances tiesas secinājumiem. Kā uzskata *SGL*, informācijas pieprasījums nav juridiski pamatots, ņemot vērā to, ka pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku brīdināšana nav EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu veidojošs elements. Regulas Nr. 17 11. pants nedod Komisijai tiesības uzdot šādus jautājumus. Pieņemot, ka pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku brīdināšana varētu būt atbildību pastiprinošs apstāklis, tās atzišanās ir jākvalificē kā sadarbība. Jebkurā gadījumā Pirmās instances tiesa pamatoti konstatēja, ka *SGL* nebija pienākuma atbildēt.

24. Attiecībā uz pamata otro daļu par 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumu Komisija apgalvo, ka arī sprieduma 412. punktā ir vairākas kļūdas. Šķiet, ka Pirmās instances tiesa piedēvē Komisijai uzskatu, ko tā nav izteikusi. Komisija uzsvēra, ka tā samazināja *SGL* atlīdzinājumu nevis tāpēc, ka *SGL* nenorādīja visus uzņēmumus, ko tā ir brīdinājusi, bet gan nepalielināja *SGL* atlīdzinājumu tāpēc, ka *SGL* faktiski sniegtā atbilde nepārsniedza tās

26. Visbeidzot, Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa secināja, ka sadarbības rezultātā, atbildot uz informācijas pieprasījumu, naudas soda apmērs tiek samazināts tikpat daudz kā spontānas sadarbības rezultātā. Saskaņā ar Komisijas teikto ar šo secinājumu Pirmās instances tiesa noliedza, ka naudas sodu var samazināt tikai tādas sadarbības rezultātā, kas ir atvieglojusi Komisijas darbu.

Ir acīmredzami, ka tas *a fortiori* notiek gadījumā, ja sadarbība ir spontāna, jo tas notiek agrākā stadijā un tādēļ Komisijai nav jāveic atsevišķas izmeklēšanas darbības, kā, piemēram, informācijas pieprasījuma sagatavošana.

27. Pirmās instances tiesas veiktais salīdzinājums ar Paziņojuma par sadarbību C iedaļu atbalsta Komisijas, nevis Pirmās instances tiesas viedokli. Viedoklis, ka par sadarbību, atbildot uz informācijas pieprasījumu, jāatlīdzina tādā pašā veidā kā par spontānu sadarbību, ir pretrunā Paziņojumam par sadarbību. Ja Pirmās instances tiesa uzskata, ka šīm abām situācijām jāpieiet vienādi, tad tā ir pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. pantu saistībā ar Paziņojumu par sadarbību.

VI — Attiecīgās sprieduma daļas

28. Pirmās instances tiesa pirmajā daļā uzsāka šādi:

— tā norādīja, ka absolūtas tiesības uz klusēšanu nevar tikt atzītas, ka tas pārsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai aizsargātu uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, un būtu neattaisnots traucēklis Komisijas pienākuma — nodrošināt, ka

kopējā tirgū tiek ievērotas konkurences normas — izpildei. Tā turklāt atgādināja, ka tiesības uz klusēšanu var tikt atzītas tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums būtu spiests sniegt atbildes, ar kurām tam būtu jāatzīst pārkāpums, kura esamība ir jāpierāda Komisijai (402. punkts);

— tā atgādināja par judikatūru, kurā ir noteikts, ka, lai nodrošinātu Regulas Nr. 17 11. panta lietderīgo iedarbību, Komisijai ir tiesības likt uzņēmumiem nosūtīt visa veida nepieciešamo informāciju par faktiem, par ko tiem varētu būt zināms, un vajadzības gadījumā iesniegt Komisijai ar to saistītos dokumentus, kas ir to rīcībā, pat ja tie var noderēt, lai konstatētu ar konkurenci nesaderīgu uzvedību, un ka šis Komisijas pilnvaras saņem informāciju nav pretrunā ne Eiropas Cilvēktiesību Konvencijas (turpmāk tekstā — “ECTK”) 6. pantam, ne Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai (403. un 404. punkts);

— tad tā norādīja, ka, kaut gan Eiropas Kopienų Tiesa spriedumā lietā *Lim-*

burgse Vinyl Maatschappij u.c.⁷ bija atzinusi, ka pēc sprieduma lietā 374/87 *Orkem*/Komisija⁸ Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā bija notikusi attīstība ar spriedumu lietā *Funke*, spriedumu lietā *Saunders* pret Apvienoto Karalisti un spriedumu lietā *J. B.* pret Šveici, Eiropas Kopienu Tiesa savu judikatūru spriedumā *LVM* negrozīja (405. punkts).

jākonstatē, ka bez jautājumiem par faktiem un pieprasījumiem par jau esošo dokumentu iesniegšanu Komisija pieprasīja *SGL* aprakstīt vairāku tikšanos, kurās *SGL* piedalījās, tēmu un norisi, kā arī šo tikšanos rezultātus/slēdzienus, kad bija skaidrs, ka Komisijai bija aizdomas, ka šo tikšanos tēma bija konkurences ierobežošana. Līdz ar to šis bija pieprasījums, ar ko *SGL* liek atzīt dalību Kopienų konkurences normu pārkāpumā (407. punkts).

- visbeidzot tā secināja, ka fakts, ka pastāv pienākums atbildēt uz Komisijas uzdotajiem jautājumiem par faktiem un izpildīt tās pieprasījumus uzrādīt jau esošus dokumentus, nevar būt tiesību uz aizstāvību principa pārkāpums, kā arī tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums, kas konkurences tiesību jomā nodrošina aizsardzību, kas ir ekvivalenta Konvencijas 6. pantā garantētajai (406. punkts).

30. Tomēr turpmākajos punktos, pret ko ir vēsta šī apelācijas sūdzība, Pirmās instances tiesa norādīja:

29. Tā turpināja šādi:

- saistībā ar to, cik lielā mērā saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru *SGL* bija pienākums atbildēt uz 1999. gada 31. marta informācijas pieprasījumu, ir

“408. Tas pats attiecas uz pieprasījumiem, lai iegūtu šo tikšanos protokolus, darba dokumentus un ar to saistītos sagatavošanas dokumentus, ar tām saistītās piezīmes rokrakstā, pie tikšanās piederīgas piezīmes un secinājumus, plānošanas dokumentus un diskusijas dokumentus, kā arī izpildes projektus saistībā ar laikā no 1992. gada līdz 1998. gadam veikto cenu palielināšanu.

7 — 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, saukta “PVC II” (*Recueil*, I-8375. lpp.).

8 — 1989. gada 18. oktobra spriedums lietā 374/87 (*Recueil*, 3283. lpp.).

409. Tā kā *SGL* nebija pienākuma atbildēt uz šāda veida jautājumiem

1999. gada 31. marta informācijas pieprasījumā, tas, ka tā tik un tā šajā sakarā nosūtīja informāciju, būtu jāuzskata par brīvprātīgu uzņēmuma sadarbību, kā rezultātā, piemērojot Paziņojumu par sadarbību, varētu samazināt naudas sodu.

411. No tā izriet, ka Komisija nav ņēmusi vērā *SGL* sadarbību šajā sakarā.”

31. Attiecībā uz informācijas pieprasījumu par citu dalībnieku brīdināšanu Pirmās instances tiesa nolēma:

410. Šo secinājumu neietekmē Komisijas arguments, saskaņā ar kuru attiecīgā informācija netika sniegta brīvprātīgi, bet gan atbildot uz informācijas pieprasījumu. Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. apakšpunkta pirmajā ievilkumā netiek prasīta brīvprātīga rīcība tikai pēc attiecīgā uzņēmuma iniciatīvas, bet tikai informācija, kas palīdz apstiprināt pārskatīšanas esamību. Turklāt C iedaļā, kas attiecas uz daudz būtiskāku naudas soda samazinājumu nekā tas, ko paredz D iedaļa, pat ļauj atlīdzināt par sniegto sadarbību “pēc tam, kad Komisija uzsāka izmeklēšanu uzņēmumu aizliegtās vienošanās locekļu telpās”. Līdz ar to apstāklis, ka *SGL* saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 1. punktu tika nosūtīts informācijas pieprasījums, nav noteicošais, lai mazinātu uzņēmuma sniegto sadarbību atbilstīgi Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. apakšpunkta pirmajam ievilkumam, vēl jo vairāk tādēļ, ka šāds pieprasījums ir mazāk traucējošs nekā izmeklēšana, kas veikta, pamatojoties uz lēmumu.

“412. Tā kā Komisija pārmet *SGL*, ka tā ir sniegusi Komisijai nepilnīgu atbildi uz jautājumu par to, kurus uzņēmumus *SGL* informēja par Komisijas izmeklēšanas neizbēgamību 1997. gada jūnijā, ir taisnība, ka ar 1997. gada 30. jūlija vēstuli *SGL* norādīja, ka tā ir informējusi *VAW* un vēl kādu uzņēmumu, nenorādot, ka ir informējusi arī *UCAR*. Tomēr Komisija pati uzsvēra, ka *SGL* sniegtais brīdinājums pastiprināja pārskatīšanu, par ko tika noteikts naudas sods, kura atturošais raksturs bija daudz lielāks nekā parasti un attaisnojoši tika uzskatīts par vainu pastipriņošu apstākli, tā kā šī *SGL* rīcība radīja nepieciešamos nosacījumus, lai saglabātu karteļa darbību un lai pagarinātu tā kaitīgo iedarbību. Līdz ar to izrādās, ka *SGL* nebija pienākuma norādīt Komisijai, ka tā ir brīdinājusi pārējos uzņēmumus. Šī informācija varēja palielināt sodu, ko Komisija gatavojās uzlikt *SGL*. Komisija līdz ar to arī šajā sakarā nav ņēmusi vērā *SGL* rīcību, tai pārmetot nepilnīgas atbildes iesniegšanu.”

VII — Juridiskā analīze

32. Kā norādīts iepriekš, Komisijas apelācijas sūdzība it īpaši attiecas uz 408., 409., 410. un 412. punktu.

33. Komisija lēmumā, balstoties uz Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. punktu, par 30 % samazināja naudas sodu, kas citādi būtu piemērots attiecībā uz *SGL*. Kā ir norādīts pārsūdzētajā spriedumā, Komisija uzskata, ka “uzņēmums ir pelnījis naudas soda samazinājumu tikai tad, ja tā sadarbība ir “brīvprātīga” un ir ārpus “izmeklēšanas pilnvaru” izmantošanas: Komisija uzskatīja, ka būtiska *SGL* nosūtītās informācijas daļa faktiski ir *SGL* atbilde uz Komisijas oficiālo informācijas pieprasījumu un ka *SGL* deklarācija tiktu uzskatīta par brīvprātīgu ieguldījumu paziņojuma izpratnē tikai tad, ja sniegtā informācija būtu plašāka nekā saskaņā ar 11. pantu prasītā informācija”. Turklāt *SGL* 1999. gada 8. jūnija deklarāciju nosūtīja tikai pēc atgādinājuma, kurā Komisija paturēja tiesības pieņemt oficiālu lēmumu saskaņā ar 11. panta 5. punktu⁹.

34. Procesā Pirmās instances tiesā *SGL* apgalvoja, ka Komisija nebija pietiekami

novērtējusi tās sadarbību Paziņojuma par sadarbību kontekstā. Tā norādīja, ka tai nebija pienākuma atbildēt uz noteiktiem jautājumiem Komisijas informācijas pieprasījumā, jo pretējā gadījumā tai būtu bijis jāvairo sevi pārkāpuma izdarīšanā. Tā apgalvoja, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru tai bija tiesības iebilst pret jebkādu sadarbību, kas palīdzētu konstatēt tās vainu.

35. Pirmās instances tiesa atzina, ka Komisija vairākos aspektos nebija novērtējusi *SGL* sniegtās sadarbības nozīmi un tāpēc tā samazināja naudas sodu.

36. Pēc tam, kad Pirmās instances tiesa bija apskatījusi pastāvīgo judikatūru (402., 403. un 404. punkts), tā vispirms aplūkoja 1999. gada 31. marta informācijas pieprasījumu (407., 408. un 409. punkts) un tad — 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumu (412. punkts).

37. 1999. gada 31. marta informācijas pieprasījums attiecās uz jautājumiem par tikšanās starp konkurentiem grafīta elektrodu jomā. Komisija *inter alia* pieprasīja aprakstīt vairāku tikšanos, kurās *SGL* piedalījās, tēmu un norisi, kā arī šo tikšanos rezultātus/slēdzenus. Piedevām tā lūdza iesniegt noteiktus dokumentus, *inter alia*, šo tikšanos

⁹ — Skat. Komisijas lēmuma 173. apsvērumu, daļēji citēts sprieduma 401. punktā.

sasaukšanas dokumentu, darba kārtības, dalībnieku sarakstu, piezīmju rokrakstā, darba dokumentu, sagatavošanas dokumentu, plānošanas dokumentu, kā arī izpildes projektu saistībā ar noteiktā laikā veikto cenu palielināšanu kopijas¹⁰.

38. 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumā Komisija, pēc tam, kad tā norādīja, ka tā no citas sabiedrības ir uzzinājusi, ka SGL ir brīdinājusi šo sabiedrību par iespējamu izmeklēšanu, vaicāja, vai SGL šo informāciju tika saņēmusi no kādas sabiedrības, kas aktīvi darbojas attiecīgajā jomā, un, ja tā, tad nosaukt šo sabiedrību. Ar otro jautājumu Komisija lūdza nosaukt sabiedrības, kuras SGL tika tādējādi brīdinājusi¹¹.

1999. gada 31. marta pieprasījums

39. Procesa laikā Pirmās instances tiesā Komisija atzina, ka jautājums par vairāku

10 — SGL atbildēja ar 1999. gada 25. maija vēstuli (atbildot uz 8.–10. jautājumu saistībā ar apgrozījuma un pārdošanas datiem) un ar 1999. gada 8. jūnija paziņojumu (norādot, ka tai nebija pienākums atbildēt uz 1.–5. un daļēji uz 7. jautājumu un tādēļ jauzskata, ka tā rīkojas brīvprātīgi. Deklarācija ir aprakstītas tikšanās un tai ir pievienoti tie esošie dokumenti, kuri bija SGL rīcībā).

11 — SGL atbildēja ar 1997. gada 30. jūlija vēstuli. Pirms atbildēt uz otro jautājumu, SGL apšaubīja tā tiesisko pamatu un atsauca uz savām tiesībām uz aizstāvību.

tikšanās tēmu un gaitu pārsniedza tās tiesības vaicāt saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu. Pašreizējā apelācijas sūdzība neattiecas uz šo secinājumu.

40. Tādējādi Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 407.–409. punktā un 412. punktā atzina, ka SGL sniegto atbilžu uz tai saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 2. punktu nosūtītajiem informācijas pieprasījumiem rezultātā šai sabiedrībai — pretēji Komisijas lēmumā izteiktajam viedoklim — ir tiesības uz naudas soda samazinājumu saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību.

41. Pirmās instances tiesa turklāt noraidīja Komisijas argumentu, ka naudas soda samazinājumam SGL sniegto atbilžu dēļ jebkurā gadījumā būtu jābūt mazākam, nekā tas būtu bijis gadījumā, ja šis uzņēmums pats būtu brīvprātīgi izpaudis informāciju (skat. 410. punktu).

42. Komisija norāda, ka minētās sprieduma daļas ir juridiski kļūdainas un ka šis spriedums šajā sakarā ir pretrunā Regulas Nr. 17 15. pantam saistībā ar tās 11. pantu un ar Paziņojumu par sadarbību. Turklāt arī sprieduma pamati ir kļūdaini (savstarpēji pretrunīgi) un rada vēl vienu kļūdu tiesību piemērošanā.

43. Kaut gan šis pamats tiek iesniegts Paziņojuma par sadarbību piemērošanas kontekstā, tas it īpaši attiecas uz Pirmās instances tiesas secinājumiem par uzņēmumu tiesībām nevainot sevi pārkāpuma izdarīšanā.

44. Ir labi zināms, ka tas ir Komisijas pienākums izmeklēt un sodīt EK līguma konkurences noteikumu pārkāpumus. Lai veiktu šo uzdevumu, Komisija saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 1. punktu var iegūt visu vajadzīgo informāciju. Tai vispirms jālūdz šī informācija, nosūtot vienkāršu informācijas pieprasījumu (11. panta 2. punkts), un, ja uzņēmums nepakļaujas šim pieprasījumam — pieņemot oficiālu lēmumu (11. panta 5. punkts)¹².

45. Labi zināmajā spriedumā lietā *Orkem*¹³, kurā Eiropas Kopienu Tiesai bija jāizvērtē Komisijas izmeklēšanas pilnvaras, ņemot vērā tiesības uz aizstāvību, Tiesa noteica, ka sabiedrībām ir pienākums aktīvi līdzdarboties izmeklēšanas pasākumos.

46. Pienākums aktīvi sadarboties ar Komisiju tomēr nenozīmē, ka uzņēmumam jāapsūdz sevi, atzīstot konkurences noteikumu pārkāpumus.

47. Šajā sakarā Eiropas Kopienu Tiesa nodalīja atbildību sniegšanu uz jautājumiem, no vienas puses, un dokumentu iesniegšanu, no otras puses. Attiecībā uz pirmo Eiropas Kopienu Tiesa veica vēl sīkāku iedalījumu. Tā atzina, ka Komisija var uzdot uzņēmumam atbildēt uz jautājumiem par faktiem, bet tā nevar uzņēmumam likt sniegt atbildes, kas varētu ietvert tā atzišanos pārkāpumā. Tieši attiecībā uz šo pēdējo aspektu uzņēmums var atsaukties uz savām tiesībām klusēt kā daļu no tiesībām uz aizstāvību. Eiropas Kopienu Tiesa neierobežoja Komisijas izmeklēšanas pilnvaras attiecībā uz dokumentiem. Attiecīgajam uzņēmumam, ja tam to prasa, ir jāiesniedz jau esošie dokumenti, kas attiecas uz izmeklēšanas priekšmetu, pat tad, ja šos dokumentus var izmantot, lai konstatētu pārkāpumu¹⁴.

48. Turklāt, lai konstatētu dažas visnopietnākās aizliegtās vienošanās, Komisija izstrādāja sadarbības [iecietības] politiku. Šī poli-

12 — Regula Nr. 1/2003 atceļ šo divpakāpju procedūru. Saskaņā ar šīs regulas 18. pantu Komisija pašā sākumā ar lēmumu var izvēlēties pieprasīt uzņēmumiem sniegt informāciju.

13 — Minēts iepriekš; skat. 22. un 27. punktu.

14 — Skat. 34. un 35. punktu.

tika ir izteikta tā sauktajā Paziņojumā par sadarbību. Apmainā pret sadarbību (attiecīgas informācijas, pierādījumu iesniegšanu) atkarībā no sadarbības pakāpes var tikt piešķirts naudas soda samazinājums.

49. Jāatzīmē, ka iecietības politika nav saistīta ar piespiešanu. Gluži pretēji, tā tiek balstīta uz brīvprātīgu sadarbību. Tādēļ naudas soda samazināšana kā atlīdzība par sadarbību nav pretrunā tiesībām uz aizstāvību un it īpaši tiesībām neapsūdzēt sevi¹⁵.

50. Turklāt naudas soda apmērs tiks samazināts par sadarbību administratīvā procesa laikā tikai tad, ja šī sadarbība ir ļāvusi Komisijai vieglāk atklāt pārkāpumu un attiecīgā gadījumā to izbeigt¹⁶.

51. Šajā apelācijas sūdzībā Komisija apgalvo, ka informācija, kas tika pieprasīta saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 2. punktu, atbilda *Orkem* lietā noteiktajiem kritērijiem un

nevarēja tikt uzskatīta par sadarbību Paziņojuma par sadarbību izpratnē.

52. Tādējādi tiesību jautājums ir, vai *SGL* atbilde uz Komisijas pieprasījumu ir jāuzskata par brīvprātīgu sadarbību vai arī par pienākuma izpildi¹⁷. Tādēļ pirmais solis ir aplūkot Komisijas uzdoto jautājumu raksturu. Citiem vārdiem sakot, vai Komisija būtu varējusi iegūt pieprasīto informāciju, izmantojot Regulas Nr. 17 11. panta 5. punktu? Ja atbilde ir apstiprinoša, tad attiecīgā uzņēmuma sniegtā informācija vienkārši atbilst tā pienākumam izpildīt tā pienākumus saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu. Šāda "sadarbība" nav uzskatāma par sadarbību Paziņojuma par sadarbību izpratnē. Tomēr, ja atbilde uz šo jautājumu ir noliedzoša, bet attiecīgais uzņēmums tomēr sniedz attiecīgo informāciju, tā rīcība ir jāuzskata par sadarbību Paziņojuma par sadarbību izpratnē.

53. Papildus tam es norādu, ka gadījumā, ja uzņēmums ir sazinājies ar Komisiju, izsakot vēlmi sadarboties, var gadīties, ka Komisijai ir nepieciešama papildu informācija, kas pārsniedz, to, ko attiecīgais uzņēmums jau ir iesniedzis. Komisija var iegūt šādu infor-

15 — 2005. gada 14. jūlija spriedums lietā C-57/02 P *Acerinox* (Krajums, I-6689. lpp., 87.–89. punkts.).

16 — Skat. 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-297/98 P *SCA Holding/Komisija* (*Recueil*, I-10101. lpp., 36. punkts). Paziņojuma par sadarbību kontekstā skat. 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rorindustri* (Krajums, I-5425. lpp., 395. un 396. punkts).

17 — Uzņēmumam nav juridiska pienākuma atbildēt uz pieprasījumu saskaņā ar 11. panta 2. punktu. Tomēr, ja uzņēmums atsakas atbildēt, Komisija ar 11. panta 5. punkta minētā lēmuma palīdzību var pieprasīt sniegt informāciju. Par lēmuma neievērošanu var tikt piemēroti sodi. Tādējādi galu galā pastāv pienākums pakļauties Komisijas pieprasījumam.

mācīju, iesniedzot rakstisku pieprasījumu. Ir pašsaprotami, ka šādi pieprasījumi un atbildes uz tiem ir jāņem vērā, kopumā novērtējot attiecīgā uzņēmuma sadarbību saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību.

54. Lai izvērtētu to, vai bija iespējams samazināt naudas sodu, Pirmās instances tiesa veica iepriekš minēto pārbaudi. Tā pārbaudīja, vai *SGL* bija pienākums iesniegt pieprasītos dokumentus.

55. Izvērtējot to, vai informācijas pieprasījumā ir ietverti jautājumi, kurus saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 5. punktu Komisijai nebija tiesības uzdot, Pirmās instances tiesa pareizi norādīja, ka Komisijai nebija tiesības uzdot jautājumu par atsevišķu tikšanos tēmu un iznākumu. Uz šādiem jautājumiem sniegta atbilde neizbēgami novestu pie pašapsūdzēšanas. Kā minēts iepriekš, Komisija to atzina Pirmās instances tiesā. Šī apelācijas sūdzība neattiecas uz šo secinājumu.

56. Pirmās instances tiesa tad norādīja, ka tas pats attiecas uz noteiktiem dokumentiem. Tā uzskatīja, ka pieprasījums iesniegt šos dokumentus bija tāds, kas liktu *SGL* atzīt savu dalību Kopienų konkurences noteikumu pārkāpumā. Tādējādi šķiet, ka tā ir

nodalījusi “pieļaujamus” un “nepieļaujamus” dokumentus. Citiem vārdiem sakot, tā kā Komisija nedrīkstēja likt *SGL* atbildēt uz jautājumiem par šo tikšanos tēmu un rezultātiem/slēdzieniem, tā nedrīkstēja arī pieprasīt dokumentu, kas uz tiem attiecas, iesniegšanu.

57. Manuprāt, šis secinājums ir nepareizs vai vismaz kļūdainis trīs dažādu iemeslu dēļ.

58. Pirmkārt, tā kā 408. un 409. punktā apskatītā informācija attiecas uz “dokumentiem” un nevis uz “atbilžu” pieprasījumu, Pirmās instances tiesa neņēma vērā judikatūrā noteikto atšķirību starp dokumentiem un atbildēm uz jautājumiem. Tā vismaz nepiemēroja šajā judikatūrā noteiktos principus lietas faktiem.

59. Otrkārt, kā pamatoti norādīja Komisija, Pirmās instances tiesas pamatojums ir pretrunīgs pašā pamatā. Pirmkārt, Pirmās instances tiesa tieši atkārtoja principus, kas noteikti spriedumā lietā *Orkem* un šīs tiesas pašas spriedumā lietā *Mannesmannröhren-Werke*¹⁸. Tādējādi 403., 406. un 407. punktā tā

18 — 2001. gada 20. februāra spriedums lietā T-112/98 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija (*Recueil*, II-729. lpp.).

atsaucas uz pastāvīgo judikatūru, bet 408. punktā tā rikojas pretēji šai judikatūrai. Šī judikatūra ir tikusi daudzkārt apstiprināta, visnesenāk tā saucamajās “sakausējuma piemaksu” lietās¹⁹.

60. Eiropas Kopienų Tiesa spriedumā lietā *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c.*²⁰, kas zināms arī kā *PVC II*, patiešām norādīja, ka pēc sprieduma lietā *Orkem* Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā bija notikusi turpmāka attīstība ar spriedumu lietā *Funke*, spriedumu lietā *Saunders* pret Apvienoto Karalisti un spriedumu lietā *J. B.* pret Šveici. Tā tomēr neuzskatīja, ka pastāvēja iemesls grozīt tās iepriekšējo judikatūru, kā norādīja pati Pirmās instances tiesa²¹. Tādēļ Pirmās instances tiesas secinājumi ir tiešā pretrunā pastāvošajai judikatūrai. Turklāt šis pats par sevi ievērojamais fakts sprieduma attiecīgajos punktos nav pamatots nekādā īpašā veidā.

61. Tādējādi, lai gan Pirmās instances tiesa secināja, ka spriedumā lietā *LVM* netika grozīta pastāvīgā judikatūra, tā tomēr nonāca pie atšķirīga iznākuma. Pārsūdzētajā spriedumā tas nav ticis pamatots. Kā norādīts iepriekš, tas ir arī pretrunīgi. Ņemot vērā tikai šos apsvērumus, būtu jāatceļ Pirmās instances tiesas secinājums 408. punktā.

62. Eiropas Kopienų Tiesa ļoti augstu vērtē Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Ir taisnība arī, ņemot vērā apelācijas pamatu, ka ir tikušas pārkāptas tiesības neapsūdzēt sevi noziegumā, Eiropas Kopienų Tiesai šajā spriedumā šis jautājums nebija tieši jāaplūko²². Vispārīgākā veidā var jautāt, vai vispār ir iemesli grozīt lietā *Orkem* iedibināto un līdz šim ievēroto judikatūru saskaņā ar nesenāko Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Es izskaidrošu, ka, manuprāt, pārliecināto iemeslu tam nav.

63. Vispirms ir jāatgādina, ka šī judikatūra attiecās uz fiziskām personām “klasiskā” kriminālprocesā. Konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumiem. Komisija par EKL 81. panta un EKL 82. panta pārkāpumiem var piemērot naudas sodus tikai uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām. Nav iespējams vienkārši pārcelt Eiropas Cilvēktiesību tiesas secinājumus uz juridiskām personām vai uzņēmumiem²³. Šajā sakarā es minētu citas jurisdikcijas, kurās tiesības neapsūdzēt sevi noziegumā ir piešķirtas tikai fiziskām personām un juridiskas personas tās nevar izmantot²⁴. Tā ASV

19 — Spriedums lietā *Acerinox*, iepriekš minēts 15. zemsviras piezīmē, 86. punkts, 2005. gada 14. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-65/02 P un C-73/02 P *ThyssenKrupp*/Komisija (Krājums, I-6773. lpp., 49. punkts).

20 — 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija (Recueil, I-8375. lpp.)*.

21 — Skat. 405. punktu.

22 — *LVM*, 274.–276. punkts.

23 — Dažās dalībvalstīs iestādes saskaņā ar valsts tiesību aktiem var piemērot arī citu veidu sankcijas, kā, piemēram, to direktoru un vadītāju, kuri ir atbildīgi par sabiedrības izdarītajiem EKL 81. un 82. panta pārkāpumiem, ieslodzījumu. Var sagaidīt, ka attiecīgi pastāvēs stingrākas procesuālās tiesības un garantijas.

24 — Amerikas Savienoto Valstu Augstākās tiesas spriedums lietā *United States v Whitt* 322 U.S 694 (1944).

uzņēmumi nevar atsaukties uz Amerikas Savienoto Valstu konstitūcijas piekto grozījumu. Piektais grozījums noteic, ka “nevienu nevar piespiest liecināt krimināllietā pret sevi”. Šīs tiesības neapsūdzēt sevi ir personiskas tiesības. Tās ir piemērojamas tikai attiecībā uz fiziskām personām. Uzņēmums, pamatojoties uz piekto pielikumu, nevar iegūt tiesības klusēt. Citiem vārdiem sakot, korporācijai attiecīga pieprasījuma rezultātā ir jāiesniedz dokumenti.

64. Otrkārt, nav strīda par to, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa attiecināja atsevišķas tiesības un brīvības arī uz sabiedrībām un citām juridiskām personām. Tas tā ir arī saskaņā ar Kopienu tiesībām un saskaņā ar Eiropas Savienības pamattiesību hartu. Tomēr Eiropas Cilvēktiesību tiesa fiziskām personām un juridiskām personām piešķir atšķirīgu aizsardzības līmeni. To var secināt no citām Konvencijā ietvertajām pamattiesībām, tādām kā 8. pants. Piemēram, spriedumā lietā *Niemietz*²⁵ Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādīja, ka telpas, kas tiek izmantotas uzņēmējdarbībā, var tikt aizsargātas mazākā mērā nekā privātie dzīvokļi. Tiesa noteica, ka “dzīvoklis” var nozīmēt arī speciālista biroju un ka šāda interpretācija Dalībvalstīm neuzliktu pārmērīgu slogu, jo tām būtu tiesības iejaukties tādā apmērā, ko pieļauj 8. panta

2. punkts. Šis spriedums vēlāk tika apstiprināts spriedumā lietā *Colas Est*²⁶. Šajā spriedumā, līdzīgi kā spriedumā lietā *Niemietz*, Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādīja, ka zināmos apstākļos 8. pantā garantētās tiesības var interpretēt tādējādi, ka tās ietver tiesības uz sabiedrības juridiskās adreses, filiāļu vai citu uzņēmējdarbībā izmantojamu telpu neaizskaramību. Līdz ar to, ņemot vērā šo judikatūru, Eiropas Kopienu Tiesa spriedumā lietā *Roquette Frères*²⁷ nosprieda, ka, “lai noteiktu šī principa piemērošanas apjomu attiecībā uz uzņēmējdarbībā izmantojamu telpu aizsardzību, jāņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra pēc sprieduma lietā *Hoechst*. Saskaņā ar šo judikatūru, pirmkārt, ECTK 8. pantā noteiktās tiesības uz dzīvokļa neaizskaramību var tikt paplašinātas tādējādi, lai tās attiektos uz šādām telpām [atsauce uz sprieduma lietā *Colas Est* 41. punktu], un, otrkārt, ECTK 8. panta 2. punktā noteiktās tiesības uz iejaukšanos var būt plašākas nekā parasti, ja ir iesaistītas speciālistu vai uzņēmējdarbības darbības vai telpas [atsauce uz sprieduma lietā *Niemietz* 31. punktu]”.

65. Treškārt, tomēr attiecībā uz Konvencijas 6. pantu izšķiroši ir tas, ka pieprasījums

26 — 2002. gada 16. aprīļa spriedums lietā *Colas Est* u.c. pret Franciju, Nr. 37971/97, *ECHR*, 2002-III.

27 — 2002. gada 22. oktobra spriedums lietā *C-94/00 Roquette Frères* (*Recueil*, I-9011. lpp., skat. 29. punktu).

25 — 1992. gada 16. decembra spriedums, A Sērija, Nr. 251-B.

iesniegt dokumentus nav pretrunā tiesībām klusēt. Eiropas Cilvēktiesību tiesa neatzina absolūtas tiesības klusēt. Spriedumā lietā *Saunders* tā norādīja, ka "tomēr tiesības neapsūdzēt sevi noziegumā galvenokārt attiecas uz to, ka tiek ievērota apsūdzētās personas vēlme klusēt. Kā tas parasti tiek izprasts Konvencijas Dalībvalstu un citās tiesību sistēmās, tas neattiecas uz to, ka kriminālprocesa laikā tiek izmantoti materiāli, ko ar piespiešanu var iegūt no apsūdzētā, bet kas pastāv neatkarīgi no aizdomās turētās personas gribas, kā, *inter alia*, dokumenti, kas iegūti ar ordera palīdzību, izelpas, asins un urīna paraugi un audi DNS analizēm."²⁸ Šis secinājums nesēn ir ticis apstiprināts spriedumā lietā *J. B.* pret Šveici.

66. Tādējādi tiesības neizteikt pašapsūdzošus paziņojumus neattiecas uz informāciju, kas pastāv neatkarīgi no aizdomās turētā gribas, piemēram, dokumentiem. Šo dokumentu iesniegšana var tikt pieprasīta un tie var tikt izmantoti kā pierādījumi. Šajā sakarā es it īpaši norādītu uz dokumentēto informāciju, kas tiek izmantota uzņēmuma iekšējā aprādē un lēmumu pieņemšanā un attiecas uz to, piemēram, tirdzniecība vai cenu noteikšanas stratēģija. Šāda informācija, kas ir pieejama izmantošanai uzņēmuma iekšie-

nē, var tikt pieprasīta. Ir iespējams, ka tā varētu atklāt aizliegtas vienošanās vai saskaņotas darbības pastāvēšanu, bet tā pati par sevi nav pašapsūdzīga. Vēl joprojām pastāv iespēja atspēkot šo iespējamību. Tālāka analīze izslēgtu Tiesas judikatūras objektīvo elementu, kā rezultātā tiktu izjaukts noteikumu piemērošanas līdzsvars.

67. Visbeidzot ir jānorāda, ka juridisko personu pamattiesību un konkurences noteikumu piemērošanas mijiedarbība ir līdzsvarošanas jautājums: uz spēles tiek likta pamattiesību aizsardzība pretstatā Kopienų konkurences tiesību efektīvai piemērošanai. Kā Eiropas Kopienų Tiesa norādīja spriedumā lietā *Eco Swiss*²⁹, EKL 81. pants ir tiesību norma, kas ir būtiska Kopienų uzticēto pienākumu izpildei un, it sevišķi, iekšējā tirgus darbībai. EKL 81. pants ir sabiedriskās kārtības politikas daļa. Ja Komisijai tiktu atņemtas tiesības pieprasīt dokumentu iesniegšanu, tās konkurences tiesību piemērošana Kopienų tiesību sistēmā kļūtu gandrīz pilnībā atkarīga vai nu no brīvprātīgas sadarbības vai arī no citu piespiedu līdzekļu, piemēram, negaidītu reidu, izmantošanas. Pats par sevi ir saprotams, ka jābūt iespējai, izmantojot saprātīgus līdzekļus, efektīvi piemērot Kopienų tiesību sistēmas pamatprincipus, tāpat kā ir acīmredzams, ka ir jāievēro arī tiesības uz aizstāvību. Manu-

28 — 69. punkts (izcēlums mans).

29 — Skat. 1999. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-126/97 *Eco Swiss China Time* un *Benetton International* (Recueil, I-3055. lpp.).

prāt, tiesības uz aizstāvību tiek ievērotas. Ņemot vērā pašreizējo judikatūru, atbildētājs vēl var vai nu administratīvajā procesā, vai procesā Kopienu tiesās apgalvot, ka iesniegtajiem dokumentiem ir cita nozīme, nevis tā, ko tiem piešķirusi Komisija.

1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījums

68. Pašreizējā lietā attiecīgie dokumenti bija jau esoši dokumenti, kurus visbeidzot varētu pieprasīt ar lēmumu saskaņā ar 11. panta 5. punktu, un kurus uzņēmumam bija jāiesniedz, ja tie bija šī uzņēmuma rīcībā.

70. Attiecībā uz 1997. gada 30. jūnija informācijas pieprasījumu, tas ir, otro jautājumu, kurā *SGL* tiek pieprasīts nosaukt uzņēmumus, kurus tā ir brīdinājusi, var būt noderīgas šādas piezīmes.

69. Līdz ar to, manuprāt, tāpēc, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, nav arī iemesla samazināt naudas sodu saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību. Kā Komisija norādīja apstrīdētajā lēmumā, tā neatlīdzināja *SGL* par informāciju, kuru, kā tā uzskatīja, *SGL* bija jāsniedz, atbildot uz informācijas pieprasījumu. Tā ņēma vērā *SGL* sniegto informāciju, kas pārsniedza to, kas bija pieprasīta saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. panta 2. punktu. Tomēr, samazinot *SGL* naudas sodu, Pirmās instances tiesa ņēma vērā arī jautājumu, kas attiecās uz lūgumu aprakstīt vairāku tikšanos tēmu un rezultātu. Tā kā Komisija atzina, ka šī pieprasījuma daļa bija nepieņemama, tā, nosakot naudas sodu, nebūtu varējusi šo daļu ņemt vērā.

71. Komisija norāda, ka no pārsūdzētā sprieduma 412. punkta šķietami izriet, ka Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija ir centusies panākt pārkāpuma atzišanu un tādēļ saskaņā ar spriedumu lietā *Orkem* attiecībā uz *SGL* bija piemērojamas tiesības uz aizstāvību, un līdz ar to tai saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību bija tiesības uz piemērotā naudas soda samazinājumu.

72. Komisija apgalvo, ka jautājums, ko tā uzdeva, nepārsniedza Komisijas izmeklēšanas pilnvaras un līdz ar to sniegtā atbilde nepārsniedza saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu prasīto. Līdz ar to nebija nekāda iemesla samazināt naudas sodu atbilstīgi Paziņojumam par sadarbību. Papildu iemesls nesamazināt naudas sodu atbilstīgi Paziņojumam par sadarbību ir tas, ka *SGL* sniegtā atbilde bija nepilnīga un maldinoša.

73. Komisija apgalvo, ka apskatāmais jautājums nav jautājums, uz kuru sniegta atbilde nozīmētu pārkāpuma atzīšanu. Šajā sakarā Komisija norāda, ka Pirmās instances tiesa pati ir nospriedusi, ka citu uzņēmumu brīdinājumi nebija EKL 81. panta pārkāpums. Saskaņā ar Komisijas teikto izšķirošais jautājums ir tāds, vai atbilde sevī ietvertu secinājumu, ka pastāv pārkāpums, tādējādi, ka uzņēmums tikai tādēļ, ka tas sniedz šo atbildi, pakļauj sevi sodam. Kā uzskata Komisija, atbilde ir noliedzoša. Tas apsvērums, ka šādi brīdinājumi tiek uzskatīti par atbildību pastiprinošu apstākli, šo secinājumu nemaina. Lai nonāktu pie šī secinājuma, Komisijai būtu vispirms jāpierāda, ka ir noticis pārkāpums. Informācija par brīdināšanu nevar aizstāt šo pierādījumu.

74. Turklāt saskaņā ar Komisijas teikto, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi loģikas kļūdu. Fakts, ka Komisija uzskatīja brīdinājumus par atbildību pastiprinošu apstākli, nav kāds no faktiem, ar kuru konstatē pārkāpumu, bet gan Komisijas rīcības brīvības izmantošana sodīšanā. Ja tiktu ievērota Pirmās instances tiesas loģika, Komisija būtu varējusi uzdot jautājumu, ja tā būtu izlēmusi nepalielināt naudas sodu atbildību pastiprinošu apstākļu dēļ.

75. Kā es jau esmu izskaidrojis secinājumos lietā C-308/04 P, Pirmās instances tiesa pamatotī atzina, ka tas, ka *SGL* brīdināja

citus uzņēmumus par gaidāmajām pārbaudēm, nebija īpašs un autonomš pārkāpums, bet gan rīcība, kas palielināja sākotnējo pārkāpumu smagumu un kuru tādēļ var ņemt vērā kā atbildību pastiprinošu apstākli, nosakot naudas sodu.

76. Tātad ir taisnība, ka šī rīcība pati par sevi nav pārkāpums, un ir taisnība, ka pirms Komisija to var ņemt vērā kā atbildību pastiprinošu apstākli, tai vispirms ir jāpierāda sākotnējais pārkāpums. Tomēr šī rīcība ir apstāklis, kura rezultātā var tikt palielināts naudas sods un tādēļ Komisijai tas ir ticami jāpamato. Nav nozīmes tam, ka Komisijai ir rīcības brīvība, nosakot naudas sodu. Tai šāda rīcības brīvība ir arī attiecībā uz sākotnējo pārkāpumu, bet tas nemaina jautājumu par to, vai, atbildot uz noteiktu jautājumu, jāsniedz pašapsūdzzoša atbilde.

77. Līdz ar to, kā Pirmās instances tiesa pareizi norādīja sprieduma 412. punktā, *SGL* nebija pienākums paziņot Komisijai, ka tā ir brīdinājusi pārējos uzņēmumus. Kaut gan Komisija var uzdot jautājumu par šiem brīdinājumiem, Komisija nedrīkstēja piespiest *SGL* uz to atbildēt. Pretēji Komisijas

apgalvojumam šis jautājums neattiecas uz *Noslēguma piezīmes un risinājums* objektīviem faktiem.

78. Tomēr jānorāda, ka, lai gan *SGL* nebija pienākums atbildēt uz šo jautājumu, tā uz to ir atbildējusi, bet nepilnīgi un maldinoši. Nevar teikt, ka šāda rīcība liecina par sadarbību, un spriedums šajā sakarā ir kļūdainš. Šajā sakarā es atsaucos uz neseno judikatūru, kurā Eiropas Kopienų Tiesa izlēma, ka samazinājumu, pamatojoties uz Paziņojumu par sadarbību, var attaisnot tikai tad, ja sniegto informāciju un — plašākā nozīmē — attiecīgā uzņēmuma rīcību var uzskatīt par patiesas sadarbības pierādījumu, un ka no paša sadarbības jēdziena, kas izskaidrots Paziņojumā par sadarbību un it īpaši šī paziņojuma ievadā un D iedaļas 1. punktā, izriet, ka tikai tad, ja attiecīgā uzņēmuma rīcība liecina par patiesu sadarbību, tam var piemērot samazinājumu, pamatojoties uz minēto paziņojumu³⁰.

79. Šī iemesla dēļ nav pamata samazināt naudas sodu, balstoties uz Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 1. punktu.

80. Attiecībā uz saistību starp “sadarbību” saskaņā ar Regulu Nr. 17 un brīvprātīgu sadarbību attiecībā uz Paziņojumu par sadarbību, kā arī uz sekām attiecībā uz naudas sodu, no maniem apsvērumiem šajā sakarā un no judikatūras izriet, ka:

— uzņēmumam principā ir pienākums sadarboties ar Komisiju saskaņā ar Regulu Nr. 17 (skat. spriedumu lietā *Orkem*);

— ja uzņēmums sadarbojas vienīgi Regulā Nr. 17 (tagad Regulā Nr. 1/2003) norādītajā veidā, šis ierobežojums nav jāuzskata par atbildību pastiprinošu apstākli un tā dēļ neuzliek lielāku naudas sodu³¹;

— ja uzņēmums atbild uz informācijas pieprasījumu saskaņā ar Regulas Nr. 17 11. pantu, kurš pārsniedz Komi-

30 — Šajā sakarā skat. spriedumu lietā *Dansk Rorindustri*, minēts 16. zemsvitras piezīmē, 388.–403. punkts.

31 — Skat. spriedumu lietā *Dansk Rorindustri*, minēts 16. zemsvitras piezīmē, 352. punkts.

sijas izmeklēšanas pilnvaras (ja jautājumi ir tādi, uz kuriem Komisija uzņēmumu nevar piespiest atbildēt), šī atbilde var tikt uzskatīta par sadarbību Paziņojuma par sadarbību izpratnē.

- uzņēmums saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību var saņemt labvēlīgu attieksmi, ja tā rīcība liecina par sadarbību un ja šī sadarbība ir ļāvusi Komisijai vieglāk atklāt pārkāpumu un attiecīgā gadījumā to izbeigt.

81. No iepriekš minētajiem apsvērumiem skaidri izriet, ka sakarā ar kļūdu tiesību piemērošanā spriedums nav spēkā. Saskaņā ar Eiropas Kopienų Tiesas Statūtu 61. panta pirmo daļu, ja apelācija ir pamatota, Eiropas Kopienų Tiesai ir jāatceļ Pirmās instances tiesas lēmumu. Pēc tam tā var pati pieņemt galīgo spriedumu lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma pieņemšanai Pirmās instances tiesā.

82. Manuprāt, ir izpildīti nosacījumi, lai pieņemtu galīgo spriedumu. Pirmās instan-

ces tiesa būtībā piešķīra SGL naudas soda papildu samazinājumu 10 % apmērā saskaņā ar Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. punkta pirmo un otro ievilkumu, tāpat kā attiecībā uz noteiktiem citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem³², bet pēc tam to samazināja par 2 %–8 % SGL attieksmes dēļ³³. Tādējādi, tā kā daļai no 10 % jāattiecas uz D iedaļas 2. punkta otro ievilkumu, no sprieduma izriet, ka arī naudas soda samazināšana par 2 % attiecas uz šo daļu. Pārējā samazinājuma daļa bija iecerēta, lai atalgotu SGL atbildes uz Komisijas uzdoto jautājumu, kura sakarā tika atzīts, ka ar jautājumu ir pārsniegtas Komisijas pilnvaras, un kuras Pirmās instances tiesa tādēļ kvalificēja ka sadarbību saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību. Patiesībā, kā tika paskaidrots iepriekš 69. punktā, tikai nenozīmīga Komisijas uzdoto jautājumu daļa pārsniedza to, uz ko Komisija varēja likt atbildēt attiecīgajam uzņēmumam. Tā ir apmēram piektā daļa no pieprasītās un apskatāmās informācijas. Tādēļ es uzskatu, ka kopējais papildu samazinājums par 4 % klāt Komisijas piešķirtajiem 30 % ir pamatots. Tas nozīmē, ka ir jānosaka EUR 75,7 miljonu naudas sods.

32 — Saskaņā ar Komisijas lēmumu (skat. 41. apsvērumu) neviena no aizliegtās vienošanās dalībniekiem pēc būtības neapstrīdēja faktus, uz kuriem Komisija balstīja savu paziņojumu par iebildumiem. Tomēr SGL, UCAR, CIG un VAW piešķirtie naudas soda samazinājumi bija balstīti tikai uz D iedaļas 2. punkta pirmo ievilkumu. Kaut gan Komisija Pirmās instances tiesā atzina, ka tā kļūdaini nebija minējusi šīs iedaļas otro ievilkumu, tā apgalvoja, ka piešķirtais naudas soda samazinājums attiecas uz abiem D iedaļas 2. punkta ievilkumiem. Pirmās instances tiesa izlēma, ka tam būtu jābūt atspoguļotam lēmumā (skat. sprieduma 415. punktu). Attiecīgi Pirmās instances tiesa piešķīra papildu naudas sodu samazinājumu attiecīgi 10 %, 10 % un 20 % apmērā (VAW neapstrīdēja lēmumu), kas attiecas uz labojumiem saskaņā ar Paziņojuma par sadarbību D iedaļas 2. punkta pirmo un otro ievilkumu: sadarbības atkārtots izvērtējums saskaņā ar pirmo ievilkumu un atbildība par faktu neapstrīdēšanu saskaņā ar otro ievilkumu.

33 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 418. punktu.

VIII — Secinājumi

83. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku, ka Tiesai jānospiež šādi:

- tiek atcelts Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā T-239/01;
- naudas sods tiek noteikts 75,7 miljonu euro apmērā;
- *SGL* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.